
Režisér Juraj Jakubisko oslávi tento mesiac 75 rokov

Režisér Juraj Jakubisko (1938) patrí k najvýznamnejším režisérom slovenskej kinematografie. Spolu s Dušanom Hanákom a Elom Havettom tvorili na konci 60. rokov mladú generáciu slovenských filmárov, ktorá vstúpila do kinematografie veľkolepým spôsobom. Priniesli modernosť filmového výrazu, myšlienkovú hĺbku a nový prístup k realite. Juraj Jakubisko si 30. apríla 2013 pripomenie významné jubileum, oslávi 75. výročie narodenia.

Juraj Jakubisko, rodák z Kojšova, je slovenský režisér, scenárista, kameraman, fotograf, výtvarník. K vizuálnemu umeniu inklinoval od mladosti, keď sa v roku 1953 rozhodol študovať odbor fotografie na Strednej umelecko-priemyselnej škole v Bratislave. Tam absolvoval v roku 1957 a prihlásil sa na odbor réžie na pražskej FAMU, kde študoval v rokoch 1959 – 1966. Už počas štúdia zaujal krátkymi školskými filmami. Predovšetkým snímkami *Mlčení* (1963), *Déšť* (1965) a *Čekají na Godotu* (1966), ktoré získali medzinárodné ocenenia na filmových festivaloch v Oberhausene, Mannheime a Bergame.

V slovenskom filme Juraj Jakubisko debutoval v roku 1967 snímkou *Kristove roky*, s ktorou uspel na Medzinárodnom filmovom festivale v Mannheime, a získal aj množstvo domácich ocenení. Ešte pred tým však nadobudol skúsenosti ako režisér a scenárista v pražskej *Laterne magike* (1965 – 1966) a nakrútil niekoľko reklamných filmov pre expozíciu módy na EXPO '67 v Montreali. V roku 1967 sa stal režisérom Štúdia hraných filmov v Bratislave a po debute *Kristove roky*, ktorý bol autobiografickou výpoveďou o potrebe konečného rozhodnutia človeka na životnej križovatke, povedal: „*Kristove roky – to je pre mňa filozofický pojem, označenie pre kritický okamih v ľudskom živote. Mladosť sa končí, je potrebné sa pozrieť, ako vyzerajú naše ideály, ako k nim máme d'aleko alebo blízko, ako sa oni samé zmenili v priebehu rokov.*“ Jeho tri ďalšie nasledujúce filmy *Zbehovia a pútnici* (1968), *Vtáčkovia, siroty a blázni* (1969) a *Dovidenia v pekle, priatelia* (1970, dokončený v roku 1990), však boli už zakázané. V nasledujúcom období 70. rokov ako zakázaný autor bol Jakubisko nútený venovať sa výlučne dokumentárnej tvorbe. Vtedy vznikli aj niektoré z jeho pozoruhodných dokumentov, a to *Stavba storočia* (1972), *Ondrej Nepela* (1973), *Bubeník Červeného kríža* (1977) a ďalšie. V tomto čase spolupracoval aj na grafickej úprave dvojalbumu skupiny Collegium musicum *Konvergenie* a albumu Pavla Hammela a skupiny Prúdy *Šľahačková princezná*.

K hranej tvorbe sa smel Jakubisko vrátiť až v roku 1979, keď nakrútil film *Postav dom, zasad' strom*. Nasledoval ho trojdielny televízny film *Nevera po slovensky* (1980), medzinárodne ocenená filmová sága *Tisícročná včela* (1983), rozprávka *Perinbaba* (1985)

a film *Sedím na konári a je mi dobre* (1989). Na aktuálnu spoločenskú situáciu po zmene režimu reagoval v roku 1992 filmom *Lepšie byť bohatý a zdravý ako chudobný a chorý*. Od roku 1993 Jakubisko žije a pracuje v Prahe, kde založil produkčnú spoločnosť Jakubisko Film. V Českej republike realizoval filmy *Nejasná zpráva o konci sveta* (1997) a *Post coitum* (2004). Je členom Európskej filmovej akadémie, od roku 2001 docentom na pražskej FAMU. Venuje sa aj výtvarnému umeniu a divadlu. Získal množstvo ocenení, okrem iných aj Zlatú kameru za celoživotný prínos slovenskej kinematografii a štátne vyznamenanie Pribinov kríž II. triedy. V roku 2008 mal premiéru jeho historický veľkofilm *Bathory*. V týchto dňoch môžu festivaloví diváci vidieť jeho film *Nejasná zpráva o konci sveta* na 26. Festivale českých filmov v Plzni, ktorý trvá do 27. apríla 2013.

V najnovšom čísle mesačníka o filmovom dianí na Slovensku Film.sk 4/2013 pri príležitosti jeho výročia sa nad jeho tvorbou zamýšľa slovenský filozof a estetik Peter Michalovič. „*Jakubisko debutoval ako prvý z mladej generácie, a to snímkou Kristove roky. Film o výtvarníkovi Jurajovi (zhoda mien nie je náhodná) zaujal príbehom a takisto spôsobom jeho vyrozprávania. Juraj nie je zaťažovaný minulosťou, netrápi ho budúcnosť, dôležitá je pre neho prítomnosť. Jeho život pripomína hru bez pravidiel a takýto postoj k životu harmonizoval s väčšinovým postojom Jakubiskovej generácie. Po Kristových rokoch nakrútil v rýchlom slede filmy Zbehovia a pútnici, Vtáčkovia, siroty a blázni a aj titul Dovidenia v pekle, priatelia, ktorý však mohol dokončiť až v roku 1990. Jeho pôsobivý štart už nemal také fascinujúce pokračovanie, nastupujúca normalizácia Jakubiskovi roky neposkytla adekvátne možnosti. Mnohí jeho spolupracovníci emigrovali alebo dostali zákaz tvorby a Jakubiska pre istotu preradili do krátkeho filmu. Bol to krutý trest a vrchnosť ho čiastočne omilostila až v roku 1979, keď mu povolili nakrútiť film Postav dom, zasad strom. Žiaľ, zaň si opäť vyslúžil reštrikcie tvorby.*“

X X X

Tvorba Juraja Jakubiska – z ponuky predajne KLAPKA.SK (www.klapka.sk):

- publikácia: Peter Michalovič, Vlastimil Zuska: Juraj Jakubisko
- DVD 3x Juraj Jakubisko (Kristove roky / Vtáčkovia, siroty a blázni / Sedím na konári)
- DVD Tisícročná včela
- DVD Kristove roky
- DVD Postav dom, zasad strom
- DVD Vtáčkovia, siroty a blázni
- DVD Pehavý Max a strašidlá
- DVD Perinbaba
- DVD Kristove roky (francúzske vydavateľstvo Malavida)
- DVD Vtáčkovia, siroty a blázni (francúzske vydavateľstvo Malavida)

Slovenský filmový ústav (SFÚ)

Slovenský filmový ústav (SFÚ) je jediná štátna organizácia v oblasti audiovizie na Slovensku. Jej hlavné úlohy, činnosti a pôsobnosť definuje audiovizuálny zákon č. 343/2007 Z. z. Súčasťou SFÚ je špecializovaný filmový archív. Tvoria ho jedinečné filmové a s filmom súvisiace archívne fondy a zbierky, ktoré sú základom audiovizuálneho dedičstva SR.

Kontakt: Slovenský filmový ústav, Grösslingová 32, Bratislava, www.sfu.sk.

Predajňa Slovenského filmového ústavu – Klapka.sk

Predajňa Klapka.sk sa orientuje na ponuku audiovizuálnych diel, odbornej literatúry a sprievodných grafických materiálov. V predaji má publikácie, časopisy, DVD nosiče z produkcie SFÚ a ďalších slovenských či zahraničných vydavateľstiev, ale aj soundtracky, plagáty a fotosky k slovenským i zahraničným filmom. Ponúka aj možnosť internetového predaja.

Kontakt: Klapka.sk, Grösslingová 43, Bratislava, www.klapka.sk.

Kino Slovenského filmového ústavu – Kino Lumière

Kino Lumière premieta domáce a zahraničné filmové diela, ktoré inde priestor na uvedenie nemajú. Jeho prioritami sú slovenský film, európska kinematografia a archívne kino. Uvádza pravidelné cykly a v jeho priestoroch sa konajú aj prehliadky a festivaly. Sprístupnené sú dve kinosály na prízemí, vstupné sa pohybuje od 2,00 € do 4,00 €.

Kontakt: Kino Lumière, Špitálska 4, Bratislava, www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk